

Številka: 0070-15/2018/44
Ljubljana, 8. 7. 2019
EVA 2018-3340-0014
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Novo gradivo št. 2 – ZAKON O ZAGOTAVLJANJU SREDSTEV ZA DOLOČENE NUJNE PROGRAME REPUBLIKE SLOVENIJE V KULTURI – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade: Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (št. Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije naseji dne....sprejela naslednji <p style="text-align: center;">SKLEP</p> Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo. <p style="text-align: right;">Stojan Tramte generalni sekretar</p> Priloga: <ul style="list-style-type: none">– predlog zakona Prejmejo: <ul style="list-style-type: none">– Ministrstvo za kulturo,– Ministrstvo za finance,– Služba Vlade RS za zakonodajo.
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov: (Navedite razloge, razen za predlog zakona o ratifikaciji mednarodne pogodbe, ki se obravnava po nujnem postopku – 169. člen Poslovnika državnega zbora.)
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva: mag. Zoran Poznič, minister mag. Petra Culetto, državna sekretarka Metka Šošterič, vodja Sektorja za statusne zadeve
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva: Pri pripravi gradiva niso sodelovali zunanji strokovnjaki oziroma pravne osebe.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Zoran Poznič, minister
- mag. Petra Culetto državna sekretarka
- Metka Šošterič, vodja Sektorja za statusne zadeve
- Maja Bahar Didović, generalna direktorica Direktorata za kulturno dediščino
- Tamara Vonta, generalna direktorica Direktorata za medije
- Marko Jenšterle, vodja Službe za slovenski jezik

5. Kratek povzetek gradiva:

Od leta 2009 beležimo upad investicijskih in razvojnih vlaganj na področju kulture.

Z namenom zagotavljanja enakomernega razvoja na področju kulture, dostopnosti do kulturnih dobrin, konkurenčnosti slovenskega jezika v digitalnem okolju in ohranjanja najbolj ogrožene kulturne dediščine se bodo s predlaganim zakonom za določene nujne programe v kulturi načrtovala dodatna sredstva Republike Slovenije. Sredstva državnega proračuna bodo namenjena za naslednje nujne programe:

1. sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov v lasti Republike Slovenije ter v lasti lokalnih skupnosti in drugih pravnih ter fizičnih oseb,
2. ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture katerih ustanoviteljica je država ali lokalna skupnost,
3. podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah, s sofinanciranjem nakupa ali obnov bibliobusov,
4. ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine ter digitalizacija kulturne dediščine,
5. gradnja najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju,
6. zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti,
7. odkupi predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti.

Z zakonom se določi tudi obseg in viri sredstev za izvedbo nujnih programov v kulturi ter način njihovega zagotavljanja.

Vlaganje v kulturo in ohranjanje kulturne dediščine ima številne pozitivne učinke tudi na druga področja, na gospodarstvo, zlasti na turizem. Kulturni turizem je najhitreje rastoči sektor turistične industrije v Evropi, WTO pa mu napoveduje največjo rast med vsemi oblikami turizma. Samo vpis na seznam Unesco pomeni 40 % povečanje turističnega obiska.

UNESCO in UNWTO: dediščinski oz. kulturni turizem bo do 2020 doživel izjemno gospodarsko rast, največjo med vsemi zvrstmi turizma. Ta naj bi znašala kar 15 %, medtem ko se predvideva povprečna 4 % rast za celotni turizem na svetu (Tourism 2020 Vision Europe 2000) WEF: Svetovni index turistične konkurenčnosti držav (2007-2011) kaže, da je Slovenija od 139 držav po turistični konkurenčnosti na 33. mestu. Ob tem je zanimivo, da smo po turistični infrastrukturi na 17. mestu, po okoljski ohranjenosti na 23. mestu, po valorizaciji kulturnih virov v turizmu pa šele na 58. mestu.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA
e)	socialno področje	DA
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none">- nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja- razvojne politike na ravni programov po strukturi	NE

	razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.) Za uresničitev programov, zajetih v predlogu zakona, bo v proračunih Republike Slovenije v obdobju od leta 2020 do 2026 potrebno zagotoviti dodatna proračunska oziroma druga javnofinančna sredstva v skupni višini 122.600.000,00 eurov. Ker sredstva za ta namen še niso zagotovljena, tabele v tej fazi še ni mogoče izpolniti.		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	0	9.300.000	12.950.000	21.450.000
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. 				

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

Kratka obrazložitev

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

DA

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: DA
- Združenju občin Slovenije ZOS: DA
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA

Predlogi in pripombe združenj so bili delno upoštevani.

Bistveni predlogi se nanašajo na povišanje sredstev za sanacijo najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov v lasti lokalnih skupnosti, da naj bo delež sofinanciranja projektov, ko je nepremičnina v lasti lokalnih skupnosti višji, kot za zasebnike ter da naj delež sredstev za projekte lokalnih skupnosti obsega vsaj 1/3 celotnih sredstev, ki bodo namenjena za projekte kulturnih spomenikov. Za ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture predlagajo, da se sredstva za javne zavode, katerih ustanoviteljice so lokalne skupnosti, približa deležu, do katerega bodo upravičeni državni javni zavodi. Na področju podpore razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah predlagajo, da se dopolnijo kriteriji in merila za izbiro projektov v sofinanciranje.

Država in lokalne skupnosti uresničujejo javni interes za kulturo tudi z načrtovanjem, gradnjo in vzdrževanjem javne kulturne infrastrukture, zato je predviden delež lokalnih skupnosti, ki ga morajo prispevati pri pridobitvi sredstev po tem zakonu.

Pri načrtovanju proračunskih sredstev Republike Slovenije je potrebno upoštevati javno finančno vzdržnost in prioritete, zato zaenkrat žal ni mogoče načrtovati več sredstev, kot jih predvideva predlog zakona.

Razlika v sofinanciranem deležu za lokalne skupnosti in zasebnike bi verjetno bila opravičljiva, če bi lokalne skupnosti lahko zagotavljale sredstva za sofinanciranje obnov kulturnih spomenikov zasebnikov, česar pa zaradi finančne podhranjenosti v večini primerov ne zmorejo. Zato je z vidika predlaganega zakona bistven element pri financiranju ogroženost in ne toliko lastništvo.

Pri pripravi predloga zakona pa so bili upoštevani predlogi, ki se nanašajo na kriterije in merila za izbiro projektov podpore razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)

(Če je odgovor DA, navedite:

Datum objave: Predlog zakona je bil objavljen 27. 9. 2018 na e-demokraciji in spletnih straneh Ministrstva za kulturo.

V razpravo so bili vključeni:

Predlog zakona je bil poslan v mnenje Skupnosti občin Slovenije, Združenju občin Slovenije, Združenju mestnih občin Slovenije, Združenju zgodovinskih mest Slovenije, Nacionalnemu svetu za kulturo Republike Slovenije in Nacionalnemu svetu za knjižnično dejavnost Republike Slovenije.

V okviru javne obravnave so se na zakon odzvali predstavniki zainteresirane in strokovne javnosti:

- Prirodoslovni muzej Slovenije
- Nacionalni svet za kulturo,
- Nacionalni svet za knjižnično dejavnost,
- Združenje splošnih knjižnic,
- NUK,
- Univerzitetna knjižnica Maribor,
- Skupnosti občin Slovenije,
- Združenju občin Slovenije,
- Mestna občina Celje,
- Mestna občina Ljubljana,
- Asociacija,
- fizične osebe.

Predlogi in pripombe so v prilogi gradiva.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

mag. Petra Culetto
DRŽAVNA SEKRETARKA
po pooblastilu št. 1003-23/2018/24
z dne 19. 3. 2019

PRILOGA

**PREDLOG
(EVA 2018-3340-0014)**

ZAKON O ZAGOTAVLJANJU SREDSTEV ZA DOLOČENE NUJNE PROGRAME REPUBLIKE SLOVENIJE V KULTURI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

Izvajanje Zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi v letih od 1999 do 2013

Leta 1998 je bil sprejet Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Uradni list RS, št. 24/98) z veljavnostjo za obdobje 1999–2003, s katerim so se zagotavljala sredstva v skupni višini 103.906.000 eurov za te programe:

1. sanacija najbolj ogroženih in najkakovostnejših enot kulturne dediščine,
2. približevanje mednarodnim standardom za splošne knjižnice,
3. ureditev osnovnih prostorskih objektov za nekatere osrednje javne zavode s področja kulture,
4. ohranjanje dosežene stopnje razvoja ljubiteljske kulture in izenačevanje razvojnih standardov po lokalnih skupnostih.

V letu 2002 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Uradni list RS, št. 108/02), s katerim se je podaljšalo izvajanje zakona od leta 2004 do leta 2008, dodan je bil nov program za spodbujanje kulturniških mrež na področju posredovanja založništva, kinematografije in sodobne informacijske tehnologije in povišala so se sredstva, ki naj bi se zagotavljala v proračunu Republike Slovenije. Od leta 2004 do leta 2008 bi moralo biti v skladu z Zakonom o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi za izvajanje vseh programov z državnim proračunom zagotovljenih skupaj 122.348.105 eurov.

V letu 2008 se je z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Uradni list RS, št. 77/08) podaljšal rok za izvedbo neuresničenih projektov do leta 2013. Republika Slovenija naj bi za njihovo uresničevanje z vsakokratnimi letnimi proračuni od leta 2009 do leta 2013 zagotavljala sredstva v skupni višini 80.758.833 eurov.

V letih od 1999 do 2003 je bilo dejansko porabljenih 33.801.000 eurov, kar pomeni 32 % predvidenih sredstev, v letih od 2004 do 2008 pa 42.612.180 eurov ali 34 % predvidenih sredstev. V letih od 2009 do 2013 je bilo za izvedbo programov v proračunu za leto 2009 zagotovljenih le 51,79 % sredstev, v letu 2010 30,18 %, v letu 2011 15,87 %, v letu 2012 5,29 % in v letu 2013 8,28 %, kar v celotnem obdobju znaša 18.119.057 eurov ali 22,4 % predvidenih sredstev. V letih od 1999 do 2013 je bilo porabljenih 94.531.237 eurov, kar je 31 % vseh predvidenih sredstev.

Slabo izvajanje zakona je bilo posledica vsakoletnih proračunskih omejitev ob usklajevanju predlogov pri oblikovanju proračunov Republike Slovenije in njihovih rebalansov ter likvidnostnih težav ob koncu leta. Vse to pa je imelo za posledico prenos obveznosti tekočega leta v breme proračuna naslednjega leta, v nekaterih primerih pa tudi nepravočasno izvedbo projektov.

Projekti za obnovo najpomembnejše in najbolj ogrožene kulturne dediščine v Sloveniji in za obnovo javne kulturne infrastrukture Slovenije bodo izbrani na javnem pozivu ali javnem razpisu na podlagi

meril.

Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine je pripravil seznam najbolj ogroženih in najpomembnejših enot kulturne dediščine Slovenije. Na javni poziv ali javni razpis se bodo lahko prijavi samo lastniki objektov kulturne dediščine, ki bodo uvrščeni na ta seznam. Za izbor na javnem pozivu ali javnem razpisu bodo oblikovana še druga strokovna merila (dokončanje začete projekta, projektna dokumentacija, sofinancerski delež ...). Za kulturne spomenike v lasti Republike Slovenije in upravljanju ministrstva, pristojnega za kulturo, bo prednostno listo oblikovalo Ministrstvo za kulturo, in sicer na podlagi teh meril: ogroženost, dokončanje začete investicije in znana namembnost.

Pregled in ocena stanja po predlaganih ukrepih, zajetih v predlogu novega zakona

1. Sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov

Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06 in 47/13) v 5. členu zavezuje državo, da skrbi za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije. Prav tako v 73. členu določa, da država in lokalne skupnosti skrbijo za ohranjanje naravne in kulturne dediščine. Vendar pa skrb in s tem povezana obveznost nista samo vprašanje notranje ureditve Republike Slovenije, temveč varovanje kulturne dediščine urejajo tudi drugi mednarodnopravni akti, in sicer Unescova Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Uradni list SFRJ – MP, št. 56/74), konvenciji Sveta Evrope (Konvencija o varstvu evropskega arhitektonskega bogastva, Uradni list SFRJ – MP, št. 4/91, in Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine, Uradni list RS – MP, št. 7/99 in 24/99) in Evropska konvencija o krajini (Uradni list RS – MP, št. 74/03), ki določajo našo obveznost tudi v okviru Evrope in preostalega sveta.

Slovenija ima bogato in raznovrstno kulturno dediščino ter več kot 100-letno tradicijo organiziranega varstva. Ohranjanje kulturne dediščine, njena promocija in trajnostna uporaba so nenadomestljiv prispevek k človekovemu razvoju in kakovosti življenja in tvorijo našo kulturno identiteto.

V Register nepremične kulturne dediščine je bilo konec leta 2017 vpisanih 30.091 enot dediščine, od tega 324 kulturnih spomenikov državnega pomena in 8.095 lokalnega. Trije spomeniki – Plečnikove Žale, Partizanska bolnišnica Franja in Spominska cerkev sv. Duha na Javorci – imajo znak evropske dediščine iz obdobja medvladne pobude, Partizanska bolnišnica Franja in v letu 2017 še spominska cerkev sv. Duha na Javorci sta ga potrdili tudi v akciji Znak evropske dediščine, ki jo vodi Evropska komisija¹. Kulturna spomenika prazgodovinska kolišča na Igu na Ljubljanskem barju in dediščina živega srebra v Idriji sta vpisane na Unescov seznam svetovne dediščine v kategoriji kulturne dediščine. Škofjeloški pasijon, obhodi kurentov, klekljanje čipk v Sloveniji in suhozidna gradnja so kot enote nesnovne dediščine vpisani na Unescov reprezentativni seznam. Najbolj razširjen tip stavbne dediščine je profana stavbna dediščina, ki pomeni 48 % vse dediščine, vpisane v register kulturne dediščine. Sledi ji sakralna stavbna dediščina z 21 %, naselbinske dediščine pa je v Sloveniji okrog 5 %.

Stanje na področju kulturne dediščine je zaskrbljujoče. Od leta 2002 pa do danes je bilo izgubljenih 830 enot kulturne dediščine, od tega največ enot profane stavbne dediščine (668 enot ali 6 % vse profane stavbne dediščine, 24 enot ali 3 % naselbinske dediščine ter skupaj 18 enot ali 1 % sakralno-profane in sakralne dediščine (vir: Register kulturne dediščine, 2014)). Vzroki za izginjanje dediščine so različni: naravni pojavi (potresi, poplave, požari), vojne, gradnja objektov (infrastrukturnih in drugih), ureditve in drugi posegi v prostor ter nevezdrževanje ali uničevanje.

Da bi ustavili trend izginjanja in propadanja dediščine, se moramo osrediniti na celostne in kompleksne ukrepe ohranjanja najpomembnejše in najbolj ogrožene kulturne dediščine, opredeljene kot take v dosedanjem Zakonu o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike

¹ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:JOC_2015_083_R_0003&from=FR.

Slovenije v kulturi v letih od 1999 do 2013 (Uradni list RS, št. 14/03 – uradno prečiščeno besedilo in 77/08), Resoluciji o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017 (Uradni list RS, št. 62/13) in seznamu najbolj ogrožene kulturne dediščine v Sloveniji, ki ga je pripravil Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine, ter zagotoviti dodatna proračunska sredstva za ta namen. Cilj je varovanje in ohranjanje kulturne dediščine, s čimer se omogoči tudi možnost boljšega vključevanja dediščine v trajnostni razvoj Slovenije in povezovanja v širši evropski prostor, tudi za povečanje ozaveščenosti o pomenu in posebnostih njenega ohranjanja, oživljanja in razvojnih potencialov ter njene dostopnosti javnosti.

Zaradi izrazitega zniževanja nacionalnih integralnih sredstev od leta 2007 in odsotnosti neposrednih evropskih sredstev za varovanje in ohranjanje kulturne dediščine v novi finančni perspektivi, saj v Operativnem programu za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 ni prednostne naložbe s področja varovanja in ohranjanja kulturne dediščine, je treba nujno zagotoviti dodatni finančni vir za prepotrebno sanacijo najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov v Sloveniji.

2. Ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakupa opreme za javne zavode s področja kulture

Med načini uresničevanja javnega interesa za kulturo sta gradnja in vzdrževanje javne kulturne infrastrukture, ki zagotavljata prostorske pogoje za kulturno ustvarjalnost in dostopnost do kulturnih dobrin. Javno kulturno infrastrukturo na področju kulture sestavljajo nepremičnine in oprema, ki so v javni lasti in so namenjene kulturi. Javna kulturna infrastruktura, ki jo imajo v upravljanju javni zavodi s področja kulture, je v izjemno slabem stanju. V zadnjih letih so se zaradi slabega javnofinančnega položaja krčila sredstva, namenjena delovanju javnih zavodov, ki izvajajo javno službo ali dejavnosti na način javne službe v javnem interesu. S tem so se krčila predvsem sredstva, namenjena vlaganjem v javno kulturno infrastrukturo (investicijsko vzdrževanje), ki jo imajo v upravljanju javni zavodi s področja kulture. Delovne razmere v prostorih, v katerih so javni zavodi, so postale neustrezne in v nekaterih primerih tudi ogrožajo izvajanje dejavnosti. Prostori so vlažni, higiensko in varnostno niso primerni, stene so razpokane, oprema je zastarela, dotrajana in delno uničena, manjkajo vadbeni prostori. Objekti so energetsko potratni, v prostorih ni mogoče zagotoviti primerne klimatizacije, odrska tehnika je zastarela in skoraj neuporabna. Nekateri objekti so potrebni tudi statične sanacije.

Prostore javnih zavodov s področja uprizoritvenih in glasbenih dejavnosti uporabljajo tudi drugi izvajalci javnih kulturnih programov in kulturnih projektov. S tem, ko se zagotovijo ustrezni in predvsem varni pogoji delovanja v objektih, omogočamo vsem akterjem kulture ustrezne delovne razmere. Povečata se dostopnost kulturnih dobrin in prepoznavnost slovenske kulture v domačem in mednarodnem prostoru, tudi v povezavi s kulturnim turizmom. Posebej poudarjamo nujnost potrebe prenove stavbe Drame, saj objektu grozi zaprtje zaradi ogrožanja življenj zaposlenih in obiskovalcev.

Objekti, ki jih imajo v upravljanju ali najemu javni zavodi s področja arhivov, so dotrajani, neustrezni in neprimerni za izvajanje arhivske službe. Stavbe so preobremenjene zaradi prekoračene napetosti v nosilnih zidovih, okna so zastarela, temperatura in vlaga nista ustrezni. Arhivsko gradivo je v neustreznih depojih močno ogroženo (ponekod že celo načeto) predvsem zaradi vlage. Poleg neustreznosti depojev je težava tudi pomanjkanje zmogljivosti. Arhivi že zdaj najemajo prostore, ki večinoma ne ustrezajo standardom hranjenja arhivskega gradiva in so samo začasna rešitev. Treba je omeniti tudi neustreznost muzejskih prostorov in pomanjkanje muzejskih depojev (tudi za arheološke najdbe) ter prostorsko problematiko knjižnične dejavnosti.

Glede na navedeno se je treba lotiti nujnih posegov, potrebnih za ohranitev in normalno delovanje

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32006H0585>.

³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0167+0+DOC+XML+V0//SL>.

javne kulturne infrastrukture osrednjih državnih javnih zavodov na področju kulture in javne kulturne infrastrukture občinskih javnih zavodov.

3. Podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah

Ministrstvo za kulturo je na področju knjižnične dejavnosti zavezano zagotavljati pogoje za delovanje nacionalne knjižnice in podpore usklajenemu razvoju knjižnične dejavnosti, ki jo izvaja s podporo delovanju mreže splošnih knjižnic za vzpostavitev enakih možnosti dostopa do knjižnic ali do knjižničnega gradiva in storitev vsem prebivalcem Slovenije. V Sloveniji deluje 58 splošnih knjižnic, ki na območju svojega delovanja organizirajo mrežo krajevnih knjižnic in premičnih zbirk ali postajališč bibliobusa. Splošne knjižnice s svojo razvejano mrežo in porabnikom prilagojenimi odpiralnimi časi sicer na splošno veljajo za dobro dostopne prostore lokalnih skupnosti, v krajih z manjšim številom prebivalcev in na odročnejših območjih države pa občani še vedno nimajo enakih možnosti dostopa do ustreznih knjižničnih storitev (za 77 % prebivalcev Slovenije je kraj bivanja manj kot dva kilometra oddaljen od najbližje knjižnice, za preostalih 23 % pa je oddaljenost do najbližje dostopnih knjižničnih storitev lahko tudi več kot deset kilometrov). Čeprav imajo svojo krajevno knjižnico v 162 slovenskih občinah, je treba poudariti, da prebivalcem desetih občin dejavnost splošnih knjižnic še vedno ni neposredno dostopna, kar pomeni, da nimajo ne krajevne knjižnice ne postajališča premične zbirke ne postajališča bibliobusa.

Za izboljšanje možnosti dostopa do knjižnic ali knjižničnega gradiva in storitev v krajih z manjšim številom prebivalcev in na odročnejših območjih države bi v Sloveniji potrebovali še najmanj šest bibliobusov. S tem bi splošne knjižnice, ki so občinski javni zavodi, ob pomoči države prispevale k uresničevanju kulturnih, izobraževalnih, informacijskih in v zadnjem obdobju vse pomembnejših socialnih potreb okolja, omogočile bi podporo vseživljenjskemu učenju in smotrni izrabi prostega časa ter prispevale k razvoju informacijske pismenosti, neformalnega izobraževanja in vsestranske obveščenosti državljanov. Z vzpostavitvijo novih ali prenovljenih potujočih knjižnic bi povečali uporabo knjižnic, prispevali k boljši bralni kulturi in dostopnosti slovenskih knjig ter omogočili boljšo splošno dostopnost informacij in storitev v knjižnični mreži splošnih knjižnic tudi v težje dostopnih ali redkeje poseljenih krajih Slovenije. Podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah je pomembna tudi z vidika vse slabše mreže javnega prevoza, kar je pomembno predvsem za mlade in starejše občane, ki razen javnega prevoza pogosto nimajo drugih možnosti prevoza v večji kraj.

V letu 2017 so slovenske splošne knjižnice izvajale dejavnost v 274 krajevnih knjižnicah, na 97 postajališčih premičnih zbirk in z 12 bibliobusi, ki so se ustavljali na 726 postajališčih. Med 212 slovenskimi občinami ima eno krajevno knjižnico ali več teh 167 občin, v 37 občinah pa je dejavnost zagotovljena z bibliobusom ali postajališčem premične zbirke. V osmih občinah prebivalstvu ni neposredno dostopna dejavnost splošnih knjižnic, kar pomeni, da nimajo ne krajevne knjižnice ne postajališča premične zbirke ne postajališča bibliobusa. Dostopnost splošnih knjižnic se sicer izboljšuje, saj se je število krajevnih knjižnic glede na predhodno leto povečalo za tri, število postajališč premičnih zbirk za štiri, število postajališč bibliobusa pa za šest.

4. Ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine in trajna hramba digitalnih kulturnih vsebin

4.1 Ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske dediščine ter spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov

Področje digitalizacije nacionalne filmske dediščine je zaradi omejitev javnofinančnih sredstev in razen redkih naslovov, ki so bili digitalizirani iz zbirk Slovenske kinoteke in fonda Slovenskega filmskega arhiva pri Arhivu Republike Slovenije, izjemno podhranjeno. Obstaja nevarnost dokončnega poškodovanja izvirnih kopij, izrabe predvajalnih kopij, posledično pa nezmožnost prikazovanja tega dela nacionalne kulturne dediščine ali celo izguba filmske ali avdiovizualne dediščine. Na področju urejanja dostopnosti avdiovizualnih del prek spleta, med temi tudi del iz filmske ali avdiovizualne dediščine, ni uvedenih spodbud ali ukrepov, ki bi to področje razvijali za večjo promocijo in dostopnost slovenskih kinematografskih in avdiovizualnih del. Na potrebo po digitalizaciji filmske dediščine je bilo zlasti opozorjeno ob evropskih in nacionalnih ukrepih za dostopnost avdiovizualnih del v spletnem okolju v skladu s Priporočilom Evropske komisije z dne 26.

avgusta 2006 o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva in digitalnem arhiviranju (2006/585/ES)² ter Priporočilom Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2005 o filmski dediščini in konkurenčnosti sorodnih industrijskih dejavnosti³, vendar pa je bil postopek digitalizacije, torej prenosa gradiva iz analognega formata v digitalni, prepuščen financiranju na ravni države.

Od leta 2010 do vključno leta 2016 je Slovenska kinoteka v skladu s svojimi programskimi usmeritvami digitalizirala en celovečerni film, nastal v televizijski produkciji, in pet kratkih eksperimentalnih filmov. V postopku digitalizacije so pridobili digitalni master, digitalne projekcijske kopije in 35-milimetrske arhivske materiale. Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije je v letu 2005 prvič restavriral in digitaliziral prve slovenske filmske zapise, od leta 2009 do leta 2016 pa je digitaliziral 46 kratkih filmov in en celovečerni film. V letu 2012 ni bil digitaliziran noben film, v letu 2013 pa le dva, in sicer v sklopu pilotskega projekta določitve nacionalnih standardov arhivskega gradiva. Do konca leta 2016 so bili digitalizirani in restavrirani štiri slovenski celovečerni filmi, ki veljajo za klasike. Arhiv Republike Slovenije sicer v skladu z Zakonom o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list, št. 30/06 in 51/14; v nadaljevanju: ZVDAGA) že določa filmsko arhivsko gradivo na digitalnih nosilcih. Slovenski filmski center, javna agencija RS, pa med pogodbenimi obveznostmi sofinanciranih filmov določa oddajo digitalnega mastra ali oddajo na digitalnem nosilcu. Na področju projektov za dostopnost avdiovizualnih del na zahtevo ni posebnih programov, ki bi se posebej osredinjali na slovensko, evropsko ali posebno filmsko ponudbo. V okviru svojih pooblastil za trženje pa je Slovenski filmski center, javna agencija Republike Slovenije, v obdobju 2015–2016 digitaliziral in restavriral dva celovečerna filma.

Na področju digitalizacije filmske dediščine sta največja težava zagotavljanje javnih financ za izvedbo digitalizacije ter ureditev avtorskih in sorodnih pravic zaradi morebitne obnove gradiva in njegove nadaljnje dostopnosti.

Zaradi javnofinančnega položaja Ministrstvo za kulturo v okviru rednega financiranja ne more zagotavljati sredstev za digitalizacijo in obnovo najnujnejših del iz slovenske filmske dediščine. Sredstva za ta namen se ne morejo zagotavljati iz evropskih programov, saj je bilo načelo pomoči predvsem pri distribuciji različnih filmskih vsebin, medtem ko sta digitalizacija in obnova prepuščeni posameznim nacionalnim politikam. Poudariti je treba, da je poseg države nujen, saj gre za gradivo, ki je zaradi svoje narave izpostavljeno tveganju propadanja in torej izgube filmske dediščine.

Digitalizacija slovenske filmske dediščine se izvede zaradi hrambe, ohranjanja kakovosti, prenosa v digitalno obliko in dostopnosti filma na vseh mogočih nosilcih z možnostjo spletnega dostopa.

4.2 Vzpostavitev enotnega informacijskega okna za dostopnost do različnih virov slovenske glasbene dediščine ter zagotavljanje arhiviranja novih kakovostnih del glasbenih, baletnih in plesnih ustvarjalcev

Slovenija ima bogato glasbeno in plesno dediščino, ki je trenutno razpršena po različnih institucijah. To dediščino bi bilo smiselno povezati v virtualno zbirko, ki bi bila enotno informacijsko okno za dostopnost do različnih virov slovenske glasbene dediščine ter bi zagotavljala arhiviranje novih kakovostnih del glasbenih, baletnih in sodobnih plesnih ustvarjalcev.

Problematika hrambe zvočnih zapisov, notnega gradiva in drugega tovrstnega gradiva se je na področju glasbene umetnosti že večkrat pojavljala, prav tako tudi zahteve po ustanovitvi zvočnega arhiva. Varstvo tovrstnega gradiva in ravnanje z njim ureja arhivska, knjižnična in dediščinska zakonodaja. Ker se s to problematiko poleg ustvarjalcev s področja glasbene umetnosti ukvarjajo različne institucije, npr. arhivi, knjižnice, muzeji, društva in RTV, je treba vzpostaviti skupno zbirko podatkov o tovrstnih zapisih. S tem bi zagotovili večjo dostopnost in pretočnost informacij o notnem gradivu, zvočnih zapisih in drugem tovrstnem gradivu s področja glasbene umetnosti v Sloveniji. Projekt bi omogočil hranjenje slovenske glasbene dediščine.

Prav tako ni urejena pomembna koreografska in druga dediščina s področja baletne in sodobne plesne umetnosti. Ker v Republiki Sloveniji obstaja izjemna zapuščina slovenskih koreografov in plesalcev, bomo posebno pozornost namenili urejanju arhiva baletne in sodobne plesne umetnosti.

Vrzeli ohranjanja dediščine se kažejo tudi na področjih uprizoritvene, vizualne in intermedijske dejavnosti, zato jih je treba zapolniti s hrambo, digitalizacijo, reprezentacijo in kulturno-umetnostno vzgojo, ki bi izhajala iz ohranjanja dediščine tudi na področju uprizoritvenih, vizualnih in intermedijskih dejavnosti. Z nesistematičnim arhiviranjem ali digitalizacijo na vseh področjih ustvarjalnosti se lahko pojavijo tveganja izgube arhiva produkcije, nedostopnosti in tudi počasnejšega razvoja področij.

4.3 Digitalizacija kulturne dediščine, arhivskega in knjižničnega gradiva in zagotavljanje trajne hrambe

Spremembe Direktive 2013/37/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o spremembi Direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja (UL L 175 z dne 27. 6. 2013) vključujejo v ureditev ponovne uporabe podatkov tudi institucije na področju kulturne dediščine, knjižnice in arhive. Zato brez digitalizacije gradiva, ki ga hranijo te institucije, in brez zagotovitve dodatnih sredstev za ta namen izvajanje te direktive ni mogoče. Pravila spodbujajo države članice k digitaliziranju podatkov in spletni objavi podatkov v strojno berljivi obliki v okviru portalov odprtih podatkov, ki naj bi se v končni fazi povezali v panevropski portal odprtih podatkov (<http://open-data.europa.eu/en/data/>), ki bi postal enotna vstopna točka za ponovno uporabo podatkov vseh institucij EU in nacionalnih organov držav članic. Potrebe po digitalizaciji vsebin in gradiva muzejev, arhivov in knjižnic so velike.

Sredstva bodo namenjena digitalizaciji kulturnih vsebin in zagotovitvi enotnega pristopa pri dolgotrajnem hranjenju digitalnih vsebin ter vzpostavitvi mreže za trajno hrambo digitalnih vsebin na področju kulturne dediščine, arhivskega in knjižničnega gradiva.

5. Gradnja najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju

V zadnjih desetletjih smo priča vse večjemu deležu javnega in zasebnega sporazumevanja v digitalnem okolju. Moč jezikovnih skupnosti se meri tudi s prisotnostjo njihovih jezikov na spletu. Za slovensko jezikovno skupnost moramo ustvariti razmere, v katerih bo dobila čim več informacij na spletu, ali izvornih slovenskih besedil ali kakovostno prevedenih. Po podatkih evropskega centra odličnosti za jezikovne vire in tehnologije (METANET) zaostajamo pri razvoju jezikovnih virov in tehnologij. Če ne bomo vlagali vanje, bo delež slovenščine v digitalnem okolju upadal. Gre namreč za jezikovno domeno, katere obseg in veljava se vse bolj povečujeta v javnem in deloma tudi zasebnem sporazumevanju. Uporabniki bi morali imeti na voljo aplikacije v slovenščini in možnosti za rabo slovenščine v digitalnem okolju. Jezikovne domene so med seboj povezane in prepletene, zato nerazvita digitalna domena lahko vpliva na druga področja javnega sporazumevanja: izobraževalno, gospodarsko, zdravstveno itd. V ta namen je treba pospešeno digitalizirati čistopise kulturne besedilne dediščine, znanstvena besedila, jezikovne priročnike, vnašati podatke o slovenski družbi v wikije (spodbujanje razvoja slovenske Wikimedije). Hkrati je treba razvijati in dograjevati orodja za govorno sporazumevanje z računalniki (in spletom): sinteza govora, razpoznavalnik govora, orodja za avtomatizirano iskanje informacij na spletu, pospešeno razvijanje tehnologije računalniškega procesiranja in interpretacije besedil in orodij za sporazumevanje oseb s posebnimi potrebami. Ne nazadnje je treba posodobiti opis in kodifikacijo slovenščine, ki se v času hitrih družbenih sprememb pospešeno razvija, in uporabnikom zagotoviti prijazen dostop do podatkov o jeziku, seveda tudi normativne narave.

Vse jezikovne zbirke podatkov, financirane s tem zakonom, bodo v skladu z nacionalnimi in evropskimi smernicami dostopne za ponovno uporabo.

6. Zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture

po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti

Na področju ljubiteljske kulture in mladinske kulturne dejavnosti je treba ohranjati doseženo in izenačevati stopnjo razvojnih standardov prostorskih razmer in opreme ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti.

6.1 Manjša nujna vlaganja v prostore in opremo kulturnih društev ali dvoran

Prostorske razmere in materialne možnosti niso zadovoljive v večjih središčih niti na obrobjih. V mestih se v prostorskem pogledu srečujejo s pritiski in konkurenco ekonomsko močnejšega gospodarskega sektorja, ki ali zaseda mogoče prostore ljubiteljskega kulturnega udejstvovanja ali dviga ceno morebitnih najemnin. Na podeželju so prostori zaradi nenehnega pomanjkanja sredstev nefunkcionalni, velikokrat že zaradi omejevalnega načrtovanja ob gradnji, še večkrat pa zaradi nefunkcionalnega vzdrževanja ali pomanjkanja sredstev za nujno potrebne predelave po zahtevah stroke in programskega delovanja. Zunaj mestnih središč so prostori kulturnih društev ali prireditvenih dvoran hkrati tudi edini prostori, v katerih sploh lahko poteka kulturna dejavnost. Njihovo pomanjkanje bistveno ovira tudi gostovanja poklicnih kulturnih ustanov, kar ob precejšnjem deležu javnih sredstev, ki jih te dobivajo za uresničevanje svojih programov, zmanjšuje njihovo učinkovitost, s tem pa tudi interakcijo v kulturnem razvoju njihovega okolja.

6.2 Ohranjanje multimedijskih in regionalnih kulturnih centrov

Prostori mladinskih kulturnih centrov so v številnih primerih odpisani ali za drugo poslovno, izobraževalno ali varstveno rabo neprimerni prostori, ki so jih mladi s svojim prostovoljnim delom in morebitnimi prispevki lokalnih skupnosti, lastnimi prispevki in darovi lokalnih sponzorjev improvizirano usposobili kot prostor za sporazumevanje, udejstvovanje in soustvarjanje skupnih projektov. Usposobljenost prostorov je marsikje še slabša, kot to velja za prostore delovanja krajevnih kulturnih društev in skupin v kulturnih domovih, enako velja tudi za pohištvo in drugo opremo, razen računalniške in videoopreme, ki je za mlade produkcijske skupine temeljni in nepogrešljivi pogoj. Posodabljanje računalniške in sporazumevalne opreme je posebno vprašanje. V informacijski družbi je nujno treba ustvarjati razmere za razvoj sporazumevalnih in ustvarjalnih komponent uporabe sodobnih tehnologij.

Multimedijski centri dosegajo odmevne učinke tudi zaradi številnih neformalnih povezav, mreženja spoznanj in izkušenj, ki jih je treba nenehno obnavljati in dopolnjevati. Ob tradicionalnih oblikah delovanja, povezovanja in združevanja se vse bolj razvijajo tudi nove intermedijske oblike ustvarjanja kulturnih dogodkov in umetnosti, ki nujno potrebujejo ustrezno tehnološko in informacijsko podporo. Sodobna neinstitucionalna kulturna dejavnost potrebuje medmrežje tudi kot realni in virtualni prostor promocije svojih dosežkov, zlasti inovativnih pristopov, ki utirajo nove poti ter odpirajo nove vidike kulturnega življenja in ustvarjanja. Multimedijski in regionalni kulturni centri se funkcionalno dopolnjujejo in dokaj uspešno delujejo tudi zunaj velikih slovenskih mest.

7. Odkupi predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti

Temelj delovanja muzejev in galerij so muzejski predmeti ali zbirke, ki jih sestavljajo ti predmeti. Odkupi muzejskih predmetov in umetnin je področje, ki je zaradi skromnih proračunskih sredstev že več let podhranjeno.

Na trgu je veliko umetnin in muzejskih predmetov po dostopnih cenah, zato bi z dodatnimi sredstvi za ta namen lahko dokupili nacionalno pomembne predmete in umetnine za dopolnjevanje in bogatenje nacionalnih zbirk. Aktualni predmeti in umetnine se pojavljajo na dražbah ali pa so v zasebni lasti namenjeni za prodajo na mednarodnem trgu. V takih primerih se je treba hitro odzvati, zaradi česar je bistven zagotovljen fond sredstev.

Odkup likovnih del sodobnih ustvarjalcev je pomemben del v nastajanju zbirk, ki predstavljajo slovensko likovno umetnost in hkrati nastajajočo kulturno dediščino. Večina takih odkupov ne poteka v avkcijskih hišah in na mednarodnem trgu, zaradi česar sta dinamika odkupov in njihovo načrtovanje podvržena drugačni logiki od tistih predmetov kulturne dediščine.

2. CILJI, NAČELA IN GLAVNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Predlog zakona sledi ciljem Resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017 (Uradni list RS, št. 99/13), ki z naložbami posega tudi v poznejše obdobje, saj je glavni cilj zakona ohranjanje in krepitev slovenske kulturne identitete ter dostopnosti do kulturnih dobrin in kulturne dediščine in mora biti opredeljen dolgoročno. Tako so med usklajenimi cilji zagotavljanje javnega interesa na področju posredovanja in varovanja kulturnih dobrin, ohranjanje in varovanje kulturne dediščine, zagotavljanje trajne hrambe digitalnih kulturnih vsebin, zagotavljanje nujne javne kulturne infrastrukture za delovanje javnih zavodov s področja kulture ter ohranjanje dosežene in izenačevanje stopnje razvojnih standardov prostorskih razmer ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti.

Zakon bo zagotavljal povečanje uporabe knjižnic ter splošno dostopnost informacij in storitev v knjižnični mreži splošnih knjižnic tudi v odročnejših krajih Slovenije ter pospeševanje usklajenega razvoja dejavnosti splošnih knjižnic s spodbudami za okolja z nizkim prihodkom na prebivalca in slabše razvito knjižnično mrežo. Cilj je nakup šestih bibliobusov, in sicer bo država prispevala 50 %, lokalne skupnosti pa 50 %.

Na področju slovenskega jezika zakon sledi ciljem Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 (Uradni list RS, št. 62/13) ter temeljnemu cilju uveljavljanja in razvoja slovenskega jezika. Cilji predlaganega zakona so tako usmerjeni v digitalizacijo kulturne besedilne dediščine, znanstvenih besedil, jezikovnih priročnikov, vnos slovenskih besedil ter nadgradnjo in razvoj slovenske Wikimedije, izdelavo korpusov, virov in orodja za slovenski jezik, tj. razvoj orodja za govorno sporazumevanje z računalniki (in spletom): sintezo govora, razpoznavnik govora, pospešen razvoj tehnologij računalniškega procesiranja in interpretacije besedil ter orodja za sporazumevanje oseb s posebnimi potrebami. Omogočiti je treba pogoje za izdelavo slovarjev in slovarskih baz (npr. terminološke, jezikovnozgodovinske, jezikovnogeografske, večjezične itd.). Poskrbeti je treba za slovnični opis ter baze in orodja na področju kodifikacije za slovenščino, pri čemer so vsi izdelki prilagojeni uporabi v spletnem digitalnem okolju in drugih.

Na področju ljubiteljske kulture si je treba poleg uresničevanja splošnih ciljev prizadevati za kakovostno povečanje produkcije in izboljšanje možnosti za ustvarjalno delovanje, posodabljanje opreme in opremljenosti, upoštevanje minimalnih varnostnih zahtev ter ustvarjanje razmer za izmenjavo projektov drugih ljubiteljskih skupin in gostovanja poklicnih kulturnih ustanov.

Temelj vsakega muzeja in galerije so muzejski premeti ali muzejske zbirke, ki jih ti predmeti sestavljajo. Za bogatenje zbirk je izjemno pomemben tudi odkup sodobne likovne umetnosti.

2.2 Načela

Predlog zakona sledi javnemu interesu na področju kulture, med katerega spada interes za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin, in tem temeljnim načelom, ki izhajajo iz njega:

- ustavnemu načelu skrbi države za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarjanje možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije;
- ustavnemu načelu pravice do umetniškega ustvarjanja;
- načelu dostopnosti kulturnih dobrin čim širšemu krogu ljudi;
- načelu varovanja temeljnih kulturnih vrednot z ohranjanjem in dvigovanjem dosežene ravni kulturnega razvoja;
- načelu upoštevanja interesov skupnosti: narod se svetu predstavlja kot kultivirana entiteta

sodobne civilizacije, ki jo določa njegovo razmerje do kulturnih spomenikov preteklosti in do ustvarjalnosti kot aktualnega kulturnega pojava prihodnosti;

- načelu izražanja narodne pripadnosti ali kulturne identitete;
- načelu razvoja slovenskega jezika in zagotavljanja njegove konkurenčnosti v digitalnem jezikovnem okolju.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

S predlaganim zakonom se želijo zagotoviti nadaljnji enakomeren razvoj na področju kulture, dostopnost do kulturnih dobrin, nadaljnja skrb za izvedbo tistih programov v kulturi, za katere je nujno treba zagotoviti sredstva, in tudi konkurenčnost slovenskega jezika v digitalnem okolju. Vlaganje v kulturo in ohranjanje kulturne dediščine imata številne pozitivne učinke tudi na druga področja, na gospodarstvo, zlasti na turizem z oplemenitenjem slovenske turistične ponudbe ter približevanjem kulturnih dobrin posameznikom v slovenskem kulturnem prostoru in tudi zunaj njega.

Med nujne programe Republike Slovenije na področju kulture se po predlaganem zakonu uvrščajo:

1. sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov,
2. ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture,
3. podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah,
4. ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine in digitalizacija kulturne dediščine,
5. gradnja najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju,
6. zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti,
7. odkupi predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti.

I. Sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov

Obnova kulturnih spomenikov v lasti države se lahko financira v celoti v skladu z letnim finančnim načrtom, ki ga sprejme minister, pristojen za kulturo. Pogoji in merila za vključitev projektov v finančni načrt so zlasti: izdelana projektna dokumentacija, ogroženost v skladu s strokovnimi merili Javnega zavoda Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine, pomen spomenika v skladu z zakonom, ki ureja varstvo kulturne dediščine, dokončanje začete investicije, znana namembnost ter tudi drugi pogoji in merila, povezani z razvojnimi vidiki in vidiki varstva kulturne dediščine.

Najbolj ogroženi in najkakovostnejši kulturni spomeniki v lasti lokalnih skupnosti ter pravnih in fizičnih oseb bodo izbrani v sofinanciranju na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov na podlagi strokovnih meril (izdelana projektna dokumentacija, ogroženost v skladu s strokovnimi merili Javnega zavoda Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine, pomen spomenika v skladu z zakonom, ki ureja varstvo kulturne dediščine, delež sofinanciranja, dokončanje začete investicije ter drugi pogoji in merila, povezani z razvojnimi vidiki in vidiki varstva kulturne dediščine). Za postopke javnih pozivov in javnih razpisov se uporabljajo postopki, ki jih ureja zakon o uresničevanju javnega interesa v kulturi. Predlagani zakon določa maksimalni delež sofinanciranja.

Opis prednostnih vlagani po posameznih zvrsteh dediščine

Arheološki spomeniki

Prednostna vlaganja obsegajo sanacijo, predstavitev in interpretacijo najbolj ogroženih in najpomembnejših arheoloških spomenikov. S svojo fizično dostopnostjo namreč predstavljene ostaline, podprte z interpretacijsko infrastrukturo, dosegajo najširšo javnost ter ji omogočajo spoznanja o pomenu in vrednotah kulturne dediščine.

Stavbna dediščina na podeželju

Stavbna dediščina na podeželju je ena najbolj ogroženih v Sloveniji, saj pravzaprav vsak teden izgubimo eno enoto. V pretekli finančni perspektivi so se kot odlična spodbuda za obnovo stavbne dediščine podeželja pokazali Program razvoj podeželja Republike Slovenije 2007–2013 in nanjo vezana ukrepa, ukrep 322 (obnova in razvoj vasi) in ukrep 323 (ohranjanje in izboljševanje dediščine

podeželja). Žal v novi finančni perspektivi teh ukrepov ni več, zato je nujno, da se za obnovo najbolj ogrožene stavbne dediščine na podeželju zagotovijo integralna proračunska sredstva, saj gre za velik razvojni gospodarsko-turistični potencial.

Naselbinski spomeniki (stara mestna jedra, trška in vaška naselja)

Stara mestna jedra, trška in vaška naselja so s svojo večinoma srednjeveško strukturo sklenjene urbane celote, ki so ogrožene zaradi različnih dejavnikov ali vzrokov (razdrobljeno lastništvo, socialna struktura, dotrajana infrastruktura itd.). Ogrožena sta njihov obstoj in razvoj. Z zagotovitvijo vira za financiranje obnov starih mestnih središč varujemo njihovo zunanjo podobo ter tudi fasadne in ulične nize, ki zaznamujejo njihovo pojavnost.

Grajska arhitektura (gradovi, dvorci, graščine, grajske pristave, grajski parki ...)

Grajska arhitektura je danes, pa naj bodo to fortifikacijski sistemi, trdnjave, gradovi ali dvorci, duhovna kategorija našega spomina, je kompleksna sinteza materializirane zgodovine, spominov in zgodb, ki ponazarjajo naš odnos do njih. Žal je tudi ena najbolj ogroženih zvrsti dediščine.

Sakralni spomeniki

Večina pomembne sakralne arhitekture je bila v zadnjih 25 letih obnovljena, velik problem pa ostaja obnova opreme sakralnih prostorov (slike, freskoposlikava, leseni in kamniti oltarji, lesena in kamnita plastika, orgle ...), ki je zelo ogrožena.

Konservatorsko-restavratorski posegi na najbolj ogroženih slikah na platnu

Slike na platnu, ki se hranijo v sakralnih objektih, gotovo spadajo med najbolj ogroženo vrsto likovne dediščine v Sloveniji. Z umetnostnozgodovinskega vidika pa spadajo med najbogatejšo dediščino, saj gre pri teh predmetih za dela pomembnih tujih in domačih slikarjev. Zaradi tehnološke zgradbe, neprimernih klimatizacije pri hranjenju in neustreznega ravnanja so izpostavljene nastankom raznovrstnih poškodb, ki jih je treba reševati z invazivnimi restavratorskimi posegi.

Konservatorsko-restavratorski posegi na najbolj ogroženi leseni polihromirani plastiki

Leseni zlati oltarji iz 17. in 18. stoletja pospešeno razpadajo zaradi starosti lesa, spreminjajočih se klimatskih, mikroklimatskih pogojev ter posledično vseh drugih naravnih dejavnikov. Ogroženi pa so tudi zaradi nestrokovnih posegov. Posledica prostega trga dejavnosti in neozaveščenosti lastnikov je izgubljanje najkakovostnejših artefaktov, večina katerih je v podružničnih cerkvah. Hkrati so tovrstni projekti namenjeni izvajanju učno-pedagoških procesov, omogočajo pa tudi razvoj stroke, uvajanje in preizkušanje novih metod in materialov.

Konservatorsko-restavratorski posegi na ogroženih stenskih poslikavah

Sredstva na podlagi zakona bi bila namenjena tudi reševanju ogroženih stenskih poslikav. Mednje spadajo spomeniki, ki imajo velik nacionalni pomen in na katerih je stanje poslikav že dalj časa zaskrbljujoče, saj gre za stenske slike, ki jim brez tovrstnih posegov v nadaljevanju grozi izguba spomeniškovarstvenih lastnosti ali celo uničenje. Namen posegov je ustaviti propadanje in izvesti najnujnejše konservatorsko-restavratorske posege.

Tehniški spomeniki

Del sredstev bo namenjen obnovi ogroženih enot industrijske in tehniške dediščine, ki ob pripravi zakona še niso bile identificirane, njihova ogroženost in izbor pa se bosta ugotavljala po merilih javnega razpisa ali javnega poziva.

Zgodovinski spomeniki

Del sredstev bo namenjen zgodovinskim spomenikom. Ti so ključni del identitete in prepoznavnosti naroda, saj ohranjajo in nadgrajujejo spomin na pomembne dogodke, dogajanja in dejavnosti ter na ključne zgodovinske osebe v preteklosti našega naroda in našega prostora.

II. Ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture

Sredstva za vlaganja in obnovo v javno kulturno infrastrukturo osrednjih državnih javnih zavodov se bodo načrtovala glede na ogroženost osnovne dejavnosti javnega zavoda zaradi neustreznih prostorskih pogojev in dotrajane opreme na podlagi finančnega načrta, ki ga sprejme minister, pristojen za kulturo.

Investicije v javno kulturno infrastrukturo lokalnih skupnosti se bodo sofinancirale na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov, pri čemer bodo upoštevana zlasti naslednja merila: izdelana projektna dokumentacija, ogroženost osnovne dejavnosti, zaradi neustreznih prostorskih pogojev in drugi pogoji in merila, povezani z razvojnimi vidiki in vidiki varstva kulturne dediščine. Določen bo tudi najvišji delež sofinanciranja na podlagi predlaganega zakona.

III. Podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah

Podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah bo namenjena nakupu bibliobusov splošnih knjižnic. Ukrep bo v skladu z Zakonom o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01 in 96/02 – ZUJIK) in 103. členom Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13 in 68/16) izveden z neposrednim pozivom, s katerim bo Ministrstvo za kulturo splošne knjižnice povabilo k oddaji predlogov projektov za sofinanciranje nakupa ali obnove bibliobusov za potrebe splošnih knjižnic. Poziv bo namenjen splošnim knjižnicam, ki so javni zavodi, navedeni v Prilogi 1 k Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, št. 73/03, 70/08 in 80/12), ali njihovim pravnim naslednicam. Pri izboru bodo upoštevani zlasti ti pogoji in merila: izdelana projektna dokumentacija, predvideno delovanje bibliobusa na območju, ki presega lokalno knjižnično mrežo (na območju vsaj dveh knjižnic), predviden delež sofinanciranja s strani lokalnih skupnosti ali iz drugih virov, predviden obseg uporabe bibliobusa (število postajališč, pogostnost obiska postajališč, dolžina postankov). Določen bo tudi najvišji delež sofinanciranja na podlagi predlaganega zakona.

IV. Ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine in digitalizacija kulturne dediščine

1. Ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske dediščine ter spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov

Namen ohranjanja in obnove filmske dediščine je omogočati dostopnost teh del najširši slovenski javnosti z omogočanjem prikazovanja. Sredstva se dodeljujejo nosilcem javne službe ali kot sofinanciranje projektov v javnem interesu na način, ki bo zagotavljal dostopnost in ohranjal lastništvo teh del. Podlaga za ohranjanje in obnovo slovenske filmske dediščine v javnem interesu bo prednostni seznam del, pripravljen v skladu z določenimi merili ter ob upoštevanju ureditve avtorskih in sorodnih pravic. Sredstva se bodo dodeljevala na podlagi veljavnega proračuna v okviru financiranja dela Arhiva Republike Slovenije ter pristojnih ustanov s področja avdiovizualne in filmske kulture (Slovenska kinoteka ali Slovenski filmski center, javna agencija RS). Sredstva za spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov se bodo dodeljevala na podlagi javnih razpisov.

Pri dodeljevanju sredstev za ohranjanje in obnovo najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske dediščine v javnem interesu za promocijo in dostopnost se upošteva prednostni seznam naslovov filmske dediščine, pri kateri se izhaja iz teh meril: tehnična ogroženost, urejenost avtorske pravice in podobnih pravic, dostopnost prvotnega materiala, pomembnost posameznega naslova za zgodovino filma, kulturno-umetniški in zgodovinski pomen posameznega filma.

Projekti za spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov se bodo financirali na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov, pri čemer bodo upoštevani zlasti ti pogoji in merila: pomembnost filmskega dela za razvoj in zgodovino slovenskega filma, izvirnost pri promociji in razširjanju del, ciljna dostopnost, uporaba novih modelov poslovanja v povezavi z digitalno tehnologijo. Podrobnejše vrednotenje meril bo določeno z javnim pozivom ali javnim razpisom. Določen bo tudi najvišji delež sofinanciranja na podlagi predlaganega zakona.

2. Vzpostavitev enotnega informacijskega okna za dostopnost do različnih virov slovenske glasbene dediščine ter zagotavljanje arhiviranja novih kakovostnih del glasbenih, baletnih in plesnih ustvarjalcev

Vzpostavi se enotno informacijsko okno za dostopnost do različnih virov slovenske glasbene dediščine, kakovostnih del glasbenih, baletnih in plesnih ustvarjalcev, osrednja nacionalna zbirka za področje glasbene umetnosti, ter zagotovi zaščita slovenske koreografske dediščine in ureditev arhiva

in vzpostavitev osrednje nacionalne zbirke na področju baletne umetnosti. Sredstva bodo namenjena državnim javnim zavodom v okviru javne službe ali dejavnosti, ki se izvaja na način javne službe na področju kulture in na podlagi javnih razpisov za sofinanciranje projektov za dostopnost do različnih virov slovenske glasbene dediščine tudi drugim pravnim subjektom. Določen bo tudi najvišji delež sofinanciranja na podlagi predlaganega zakona.

Vzpostavljen bo virtualni muzej slovenske glasbene umetnosti s pripadajočim razstavnim prostorom, ki bo temeljil tudi na digitalnem predstavljanju obstoječih zbirk muzejev, galerij in nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo s hranjenjem slovenske glasbene dediščine, vključeval bo razstavnih prostor za občasne razstave iz teh zbirk in pridobival sodobne artefakte s področja glasbene umetnosti, ki še niso del zbirk drugih muzejskih in galerijskih ustanov. V okviru obstoječih zbirk muzejev se bo za zaščito slovenske koreografske dediščine in ureditev arhiva vzpostavila osrednja nacionalna zbirka na področju baletne umetnosti in sodobnega plesa.

3. Digitalizacija kulturne dediščine, arhivskega in knjižničnega gradiva ter zagotavljanje pogojev za trajno hrambo digitalnih vsebin

S postopki financiranja bo Ministrstvo za kulturo izvajalcem javne službe dodeljevalo sredstva za projekte digitalizacije kulturne dediščine ter arhivskega in knjižničnega gradiva, s čimer se bodo povečale njihova javna dostopnost, promocija in ponovna uporaba. Za zagotavljanje trajne hrambe digitalnih kulturnih vsebin kulturnih ustanov bo izveden pilotni projekt, na podlagi katerega bo oblikovana mreža za trajno hrambo in vzpostavljeno informacijsko okolje za trajno hrambo digitalnih kulturnih vsebin različnih področij kulture. Določen bo tudi najvišji delež sofinanciranja na podlagi predlaganega zakona.

V. Gradnja najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju

Financirala se bo okrepitev prisotnosti slovenskih besedil na spletu s pomočjo digitalizacije, razvoja jezikovnih virov in tehnologij za slovenski jezik, v kar spadajo razvoj tehnologij računalniškega procesiranja in interpretacije besedil, razvoj orodja za govorno sporazumevanje z računalniki, razvoj korpusov za slovenski jezik ter izdelava novega splošnega slovarskega in slovničnega opisa ter na tem temelječe kodifikacije za slovenski jezik, kar bo prilagojeno uporabi v spletnem okolju in drugih digitalnih okoljih. Projekti gradnje najbolj ogroženih gradnikov jezikovne infrastrukture se bodo financirali na podlagi akcijskega načrta, sprejetega na podlagi veljavnega nacionalnega programa za jezikovno politiko in aktualne strokovne ocene stanja na področju razvoja infrastrukture za slovenski jezik. Določen bo tudi najvišji delež sofinanciranja na podlagi predlaganega zakona.

VI. Zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti

S sistemom projektnega financiranja se načrtno omogoča vzdrževanje minimalno potrebnih infrastrukturnih standardov ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti. S postopki financiranja bo Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti prek javnih razpisov podpiral investicijske projekte kulturnih društev, s čimer bosta omogočena dvig kakovosti produkcije in ustvarjanje ustreznih razmer za delo. Podpora bo namenjena manjšim investicijskim posegom v prostore in nakupu opreme za izvajanje kulturnih dejavnosti. Določen bo tudi najvišji delež sofinanciranja na podlagi predlaganega zakona.

Projekti za zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti se bodo lahko iz proračunskih sredstev države financirali na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov največ do 100 odstotkov končne vrednosti, vendar skupni znesek vseh sofinanciranih projektov ne sme presežati zneskov iz te priloge.

Pri izboru bodo upoštevani zlasti ti pogoji in merila: zagotavljanje zakonsko predpisanih minimalnih standardov za izvajanje dejavnosti, dotrajanost opreme, upoštevanje sodobnih tehničnih standardov za nakup opreme, drugi pogoji in merila, povezani z razvojnimi vidiki.

VII.

dkupi predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti

O

Sredstva za odkupe predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti bodo namenjena javnim zavodom, ki izvajajo državno javno službo na področju muzejske, arhivske in knjižnične dejavnosti, za dopolnjevanje in bogatenje njihovih zbirk. Sredstva se bodo dodeljevala po postopkih za financiranje državne javne službe v skladu z zakonom, ki ureja javni interes za kulturo. Mnenje glede odkupa bo dala komisija, imenovana v skladu z določili zakona, ki ureja javni interes za kulturo.

b) Način reševanja

Za uresničevanje nujnih programov Republike Slovenije v kulturi, zajetih v predlaganem zakonu, se bodo izvedli potrebni postopki sofinanciranja.

c) Normativna usklajenost predloga zakona

Zakon je usklajen s pravnim redom Republike Slovenije in ni predmet usklajevanja slovenske pravne ureditve s pravnim redom EU niti ni v nasprotju z njim.

d) Usklajenost predloga zakona

V okviru javne obravnave so se na zakon odzvali predstavniki zainteresirane in strokovne javnosti:

- Prirodoslovni muzej Slovenije,
- Nacionalni svet za kulturo,
- Nacionalni svet za knjižnično dejavnost,
- Združenje splošnih knjižnic,
- NUK,
- Univerzitetna knjižnica Maribor,
- Skupnost občin Slovenije,
- Združenje občin Slovenije,
- Mestna občina Celje,
- Mestna občina Ljubljana,
- Asociacija,
- fizične osebe.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe javnosti in upoštevanje teh so v prilogi h gradivu.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Za uresničitev programov, zajetih v predlogu zakona, bo v proračunih Republike Slovenije od leta 2020 do leta 2026 treba načrtovati dodatna proračunska ali druga javnofinančna sredstva v skupni višini 122.600.000,00 eura, in sicer po predvideni dinamiki, predstavljeni v preglednici.

Leto	euro
2020	9.300.000,00
2021	12.950.000,00
2022	21.450.000,00
2023	22.350.000,00
2024	22.350.000,00
2025	22.850.000,00
2026	11.350.000,00
Skupaj	122.600.000,00

Podatki Statističnega urada RS o bruto dodani vrednosti po dejavnostih kažejo, da je bila dodana vrednost dejavnosti, ki jih uvrščamo na področje kulture in sicer po klasifikaciji dejavnosti Statističnega

urada RS vključujejo tudi nekatere druge dejavnosti (igre na srečo), od leta 2009 do leta 2014 precejšnja, v povprečju višja od milijarde eurov, in je znašala vsaj 3 % bruto domačega proizvoda. V letu 2014 je tako znašala 1.160.200.000 eurov ali 3,1 % BDP.

Predlog zakona nima posledic za druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Izvajanje zakona ne predvideva sredstev v obdobju že sprejetih proračunov Republike Slovenije.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlagana ureditev ni povezana s pravnim redom EU. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih ni mogoč, ker je taka ureditev specifična za Slovenijo.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

Zakon ne bo imel posledic na področju poslovanja javne uprave in pravosodnih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

Zakon ne uvaja novih upravnih postopkov niti ne bo imel drugih negativnih posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Investicijski projekti (obnova kulturnih spomenikov, javne kulturne infrastrukture) bodo pozitivno vplivali na okolje ali bodo vplivi na okoljsko trajnost pozitivni ali nevtralni. Obnova pozitivno vpliva na ravnanje z odpadki, saj se materiali večinoma ponovno uporabijo, prostor se ne obremenjuje z novogradnjo, ohranjajo se prostorska identiteta, organizacija dejavnosti v prostoru in raba prostora. Učinkovito upravljanje in prenova kulturnih spomenikov in javne kulturne infrastrukture sta del temeljev trajnostne politike, obnove pa bodo izvedene tudi ob upoštevanju zakonodaje in sodobnih standardov izvedbe, ki upoštevajo cilje zmanjševanja rabe energije, vključevanja obnovljivih virov in drugih okoljevarstvenih ukrepov.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Mednarodni dokumenti in strateška opredelitev EU, prakse ter ekonomski in drugi kazalniki kažejo, da je vključevanje kulturne dediščine v razvoj ena od prednostnih razvojnih usmeritev, ki državam prinaša konkurenčno prednost.

Z obnovo in revitalizacijo najpomembnejših kulturnih spomenikov in javne kulturne infrastrukture bodo doseženi neposredni gospodarski učinki na področju turizma, zlasti kulturnega. Prenove ali novogradnje bodo tudi pozitivno vplivale na gradbeno panogo in ohranjanje deficitarnih poklicev s področja varovanja in ohranjanja kulturne dediščine.

Multiplikator proizvodnje za leto 2010 po podatkih SURS kaže, da je multiplikator kulturnih dejavnosti (skupaj z igrami na srečo) 1,41, kar je več kot multiplikatorji znanstvenih raziskovalnih in razvojnih storitev (1,28), izobraževanja (1,22), storitev socialnega varstva (1,31), zdravstvenih storitev (1,29). Trije drugi kulturni sektorji imajo še večje multiplikatorje – založniške storitve 1,85, arhitekturne storitve 1,83 ter produkcija in predvajanje filmov in TV-oddaj 1,76. To pomeni, da imajo vse dejavnosti kulturnega sektorja precej višje multiplikatorje kot druga področja javnega sektorja, kot so zdravstvo, šolstvo in sociala, tri pa tudi od obrambe in javne uprave (ki imata multiplikator 1,41).

6.4 Presoja posledic za socialno področje

Zakon bo pozitivno vplival na povečanje zaposlovanja in ustvarjanje novih delovnih mest v času

investicije in tudi po tem, ko se bo končala.

Primer vpliva investicije na delovna mesta v času obnove objekta:

Projekt »Rekonstrukcija objekta Narodne galerije s pripadajočo zunanjo in komunalno ureditvijo« v vrednosti 12.316.223,81 eura je okvirno vključeval:

- v fazi izdelovanja projektne in investicijske dokumentacije 15 oseb,
- v fazi izvedbe gradbenih, obrtniških in inštalacijskih del od 50 do 70 oseb (ves čas gradnje 19 mesecev, od oktobra 2013 do aprila 2015),
- v fazi restavratorskih del 40 oseb,
- v fazi izvedbe notranje opreme 15 oseb na objektu in 15 oseb v delavnicah,
- v nadzoru tri osebe,
- ekipo glavnega vodenja projekta glavnega izvajalca (štiri osebe in 142 zunanjih oseb, to je brez zaposlenih na Ministrstvu za kulturo in v Narodni galeriji).

Ministrstvo za kulturo je v programskem obdobju 2007–2013 v okviru evropskih sredstev sofinanciralo obnovo in revitalizacijo 33 objektov kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture, v katerih je bilo ustvarjenih 106 novih bruto delovnih mest. Obnovljene objekte je v celotnem obdobju obiskalo več kot 1.400.000 obiskovalcev. S tem so bili preseženi načrtovani kazalniki na ravni OP RR 2007–2013 (do konca obdobja obnoviti 23 objektov kulturne dediščine in javne kulturne infrastrukture, povečati število obiskovalcev na 110.000 in ustvariti 70 novih bruto delovnih mest) (Podatki iz Osnutka Končnega poročila OP RR, december 2016).

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Zakon ne vpliva na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Zakon ne bo imel neposrednih posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

Sprejeti zakon bo predstavljen na spletnih straneh Ministrstva za kulturo, ki bo tudi spremljalo njegovo izvajanje in o novostih obveščalo javnost.

Izvajanje zakona se bo spremljalo tudi na podlagi letnih poročil.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Predlog zakona je bil objavljen 27. septembra 2018 na E-demokraciji in spletnih straneh Ministrstva za kulturo. Neposredno je bil poslan v mnenje Skupnosti občin Slovenije, Združenju občin Slovenije, Združenju mestnih občin Slovenije, Združenju zgodovinskih mest Slovenije, Nacionalnemu svetu za kulturo Republike Slovenije in nacionalnemu svetu za knjižnično dejavnost Republike Slovenije. Rok za odziv je bil 5. november 2018.

V okviru javne obravnave so se na zakon odzvali ti predstavniki zainteresirane in strokovne javnosti:

- Prirodoslovni muzej Slovenije,
- Nacionalni svet za kulturo,
- Nacionalni svet za knjižnično dejavnost,
- Združenje splošnih knjižnic,
- NUK,
- Univerzitetna knjižnica Maribor,
- Skupnost občin Slovenije,
- Združenje občin Slovenije,
- Mestna občina Celje,
- Mestna občina Ljubljana,
- Asociacija,
- fizične osebe.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe javnosti in upoštevanje teh so v prilogi h gradivu.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OŠEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi gradiva niso sodelovali zunanji strokovnjaki oziroma pravne osebe .

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- mag. Zoran Poznič, minister,
- mag. Petra Culetto državna sekretarka,
- Metka Šošterič, vodja Sektorja za statusne zadeve
- Maja Bahar Didović, generalna direktorica Direktorata za kulturno dediščino,
- Tamara Vonta, generalna direktorica Direktorata za medije
- dr. Simona Bergoč, vodja Službe za slovenski jezik.

BESEDILO ČLENOV

1. člen

Ta zakon določa nujne programe na področju kulture, ki jih financira in sofinancira Republika Slovenija, obseg in vire sredstev za njihovo izvedbo ter način njihovega zagotavljanja.

2. člen

Nujni programi na področju kulture po tem zakonu so:

1. sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov,
2. ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture,
3. podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah,
4. ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine in digitalizacija kulturne dediščine,
5. gradnja najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju,
6. zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulture dejavnosti,
7. odkupi predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti.

3. člen

(1) Republika Slovenija za uresničitev programov iz prejšnjega člena v proračunu Republike Slovenije v obdobju od leta 2020 do leta 2026 zagotovi dodatna sredstva v skupni višini 122.600.000 eurov po naslednji dinamiki:

Leto	Sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov	Ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture	Podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah	Ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine in digitalizacija kulturne dediščine	Gradnja najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju	Zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulture dejavnosti	Odkupi predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti	Skupaj
2020	4.200.000,00	2.800.000,00	150.000,00	1.100.000,00	50.000,00	500.000,00	500.000,00	9.300.000,00
2021	4.000.000,00	6.500.000,00	150.000,00	1.100.000,00	200.000,00	500.000,00	500.000,00	12.950.000,00
2022	4.000.000,00	15.000.000,00	150.000,00	1.100.000,00	200.000,00	500.000,00	500.000,00	21.450.000,00
2023	4.700.000,00	15.200.000,00	150.000,00	1.100.000,00	200.000,00	500.000,00	500.000,00	22.350.000,00
2024	4.700.000,00	15.200.000,00	150.000,00	1.100.000,00	200.000,00	500.000,00	500.000,00	22.350.000,00
2025	5.200.000,00	15.200.000,00	150.000,00	1.100.000,00	200.000,00	500.000,00	500.000,00	22.850.000,00
2026	5.200.000,00	3.700.000,00	150.000,00	1.100.000,00	200.000,00	500.000,00	500.000,00	11.350.000,00
Skupaj	32.000.000,00	73.600.000,00	1.050.000,00	7.700.000,00	1.250.000,00	3.500.000,00	3.500.000,00	122.600.000,00

(2) Sredstva iz prejšnjega odstavka se za vsako proračunsko leto zagotovijo v proračunu Republike Slovenije na posebnih proračunskih postavkah ministrstva, pristojnega za kulturo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), v skladu z javnofinančnimi zmožnostmi in prioritetaми.

4. člen

(1) Projekti za izvedbo programov iz 2. člena tega zakona se financirajo do višine zneskov oziroma največjih deležev končne vrednosti prijavljenega projekta, določenih v 5. do 13. členu tega zakona.

(2) Skupni znesek vseh sofinanciranih projektov v okviru posameznega programa ne sme presegati zneskov

posameznega programa.

(3) Projekti iz prvega odstavka tega člena se lahko v delih, ki niso pokriti iz sredstev tega zakona, sofinancirajo tudi iz evropskih in drugih javnih sredstev države ali lokalnih skupnosti.

5. člen

(1) Sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov v lasti Republike Slovenije se financira na podlagi letnega finančnega načrta, ki ga sprejme minister, pristojen za kulturo (v nadaljnjem besedilu: minister).

(2) Pogoji in merila za vključitev projektov v letni finančni načrt so zlasti:

- izdelana projektna dokumentacija,
- ogroženost v skladu s strokovnimi merili Javnega zavoda Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine,
- pomen spomenika v skladu z zakonom, ki ureja varstvo kulturne dediščine,
- dokončanje začete investicije, znana namembnost.

(3) Sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov v lasti lokalnih skupnosti ter pravnih in fizičnih oseb zasebnega prava se na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov sofinancira iz proračunskih sredstev Republike Slovenije največ do 50 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta, vendar končni znesek ne sme presegati največjega zneska, ki je v javnem razpisu ali javnem pozivu predviden za posamezen projekt. Sredstva za sanacijo najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov so namenjena lastnikom kulturnih spomenikov ali njihovim upravljavcem v skladu z zakonom, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti.

(4) Pogoji in merila za izbor so zlasti:

- izdelana projektna dokumentacija,
- ogroženost v skladu s strokovnimi merili Javnega zavoda Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine,
- pomen spomenika v skladu z zakonom, ki ureja varstvo kulturne dediščine,
- delež sofinanciranja lastnika oziroma kulturnega spomenika,
- dokončanje začete investicije.

(5) Podrobnejši pogoji in merila iz prejšnjega odstavka se določijo z javnim razpisom ali javnim pozivom.

(6) Dinamika proračunskih sredstev:

Leto	Sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov v lasti Republike Slovenije	Sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov v lasti lokalnih skupnosti ter pravnih in fizičnih oseb zasebnega prava	Skupaj
2020	2.500.000	1.700.000	4.200.000
2021	2.500.000	1.500.000	4.000.000
2022	2.500.000	1.500.000	4.000.000
2023	3.000.000	1.700.000	4.700.000
2024	3.000.000	1.700.000	4.700.000
2025	3.500.000	1.700.000	5.200.000
2026	3.500.000	1.700.000	5.200.000
Skupaj	20.500.000	11.500.000	32.000.000

6. člen

(1) Ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakupa opreme za osrednje državne javne zavode s področja kulture se financira na podlagi letnega finančnega načrta, ki ga sprejme minister. Pogoji in merila za vključitev projektov v letni finančni načrt so zlasti ogroženost osnovne dejavnosti zaradi neustreznih prostorskih pogojev in dotrajane opreme.

(2) Ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakupa opreme za javne zavode s področja kulture katerih ustanoviteljica je lokalna skupnost, se iz proračunskih sredstev Republike Slovenije sofinancira na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov do 50 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta, vendar končni znesek ne sme presegati največjega zneska, ki je v javnem razpisu ali javnem pozivu predviden za posamezen projekt.

(3) Pogoji in merila za izbiro so zlasti:

- izdelana projektna dokumentacija,
- ogroženost osnovne dejavnosti zaradi neustreznih prostorskih pogojev.

(4) Podrobnejši pogoji in merila iz prejšnjega dostavka se določijo z javnim razpisom ali javnim pozivom.

(5) Dinamika proračunskih sredstev

Leto	Ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakupa opreme za osrednje državne javne zavode	Ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakupa opreme za javne zavode, katerih ustanoviteljica je lokalna skupnost	Skupaj
2020	1.100.000	1.700.000	2.800.000
2021	5.000.000	1.500.000	6.000.000
2022	13.500.000	1.500.000	15.000.000
2023	13.500.000	1.700.000	15.200.000
2024	13.500.000	1.700.000	15.200.000
2025	13.500.000	1.700.000	15.200.000
2026	2.000.000	1.700.000	3.700.000
Skupaj	62.100.000	11.500.000	73.600.000

7. člen

(1) Sredstva za podporo razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah so namenjena za nakup ali obnovo bibliobusov splošnih knjižnic, ki so javni zavodi in so navedene v Pravilniku, ki ureja pogoje za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe, ali njihovim pravnim naslednicam. Nakup ali obnova bibliobusov se iz proračunskih sredstev Republike Slovenije financira na podlagi neposrednih pozivov do 70 odstotkov končne vrednosti.

(2) Pogoji in merila za izbiro so zlasti:

- izdelana projektna dokumentacija,
- predvideno delovanje bibliobusa na območju, ki presega lokalno knjižnično mrežo (na območju vsaj dveh knjižnic),
- predviden delež sofinanciranja s strani lokalnih skupnosti ali iz drugih virov,
- predviden obseg uporabe bibliobusa (velikost območja delovanja bibliobusa, število naselij, število postajališč, pogostnost obiska postajališč, dolžina postankov),
- odsotnost ali neustreznost javnega prevoza na območju predvidenega delovanja bibliobusa.

(3) Podrobnejši pogoji in merila se določijo z neposrednim pozivom.

(4) Dinamika proračunskih sredstev:

Leto	Skupaj
2020	150.000
2021	150.000
2022	150.000
2023	150.000
2024	150.000
2025	150.000
2026	150.000
Skupaj	1.050.000

8. člen

(1) Sredstva za ohranjanje in obnovo najbolj ogrožene in najpomembnejše filmske dediščine se dodeljujejo nosilcem javne službe ali kot sofinanciranje projektov v javnem interesu na način, ki bo zagotavljal dostopnost in ohranjal lastništvo teh del do 100 odstotkov končne vrednosti.

(2) Pri dodeljevanju sredstev se upošteva prednostni seznam naslovov filmske dediščine, pri kateri se izhaja zlasti iz meril:

- tehnična ogroženost,
- urejenost avtorske pravice in sorodnih pravic,
- dostopnost prvotnega materiala,
- pomembnost posameznega naslova za zgodovino filma,
- kulturno-umetniški in zgodovinski pomen posameznega filma.

(3) Prednostni seznam iz prejšnjega odstavka oblikujejo predstavniki nosilcev javnih pooblastil, katerih zakonske naloge so skrb za filmsko kulturno dediščino in filmsko ustvarjalnost ter eksploatacijo slovenskih filmskih del, predstavniki filmske stroke in predstavniki ministrstva. Podrobnejša merila in pogoji se določijo z javnim pozivom ali javnim razpisom.

(4) Projekti za spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov se lahko financirajo na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov do 50 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta, vendar skupni znesek vseh sofinanciranih projektov ne sme presegati zneskov iz šestega odstavka tega člena.

(5) Pogoji in merila za izbiro so zlasti:

- pomembnost filmskega dela za razvoj in zgodovino slovenskega filma,
- izvirnost pri promociji in razširjanju del,
- ciljna dostopnost,
- uporaba novih modelov poslovanja v povezavi z digitalno tehnologijo.

(6) Podrobnejši pogoji in merila se določijo z javnim razpisom ali javnim pozivom.

(7) Dinamika proračunskih sredstev:

Leto	Ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše	Spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih	Skupaj
------	---	---	--------

	slovenske filmske dediščine v javnem interesu za promocijo in dostopnost	avdiovizualnih in kinematografskih projektov	
2020	150.000	100.000	250.000
2021	100.000	150.000	250.000
2022	150.000	150.000	300.000
2023	150.000	100.000	250.000
2024	200.000	100.000	300.000
2025	175.000	175.000	350.000
2026	150.000	150.000	300.000
Skupaj	1.075.000	925.000	2.000.000

9. člen

(1) Sredstva za ohranjanje in obnovo najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske glasbene, baletne in plesne dediščine, kakovostnih del glasbenih, baletnih in plesnih ustvarjalcev so namenjena državnim javnim zavodom v okviru javne službe ali dejavnosti, ki se izvaja na način javne službe na področju kulture. Projekti za dostopnost do različnih virov slovenske glasbene dediščine se lahko financirajo tudi na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov iz proračunskih sredstev države do 100 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta.

(2) Merila za izbiro nosilca programa ali projekta so zlasti:

- urejenost avtorske pravice in sorodnih pravic,
- dostopnost prvotnega materiala,
- pomen gradiva v nacionalnem interesu oziroma kulturno-umetniški pomen dela,
- zagotavljanje dostopnosti do gradiv.

(3) Podrobnejši pogoji in merila se določijo z javnim razpisom ali javnim pozivom.

(4) Dinamika proračunskih sredstev:

Leto	Enotno informacijsko okno za dostopnost do raznovrstnih virov slovenske glasbene dediščine	Vzpostavitev osrednje nacionalne zbirke za področje glasbene umetnosti	Zaščita slovenske koreografske dediščine, ureditev arhiva in vzpostavitev osrednje nacionalne zbirke na področju baletne umetnosti	Skupaj
2020	50.000	100.000	100.000	250.000
2021	50.000	100.000	100.000	250.000
2022	40.000	80.000	80.000	200.000
2023	70.000	90.000	90.000	250.000
2024	50.000	70.000	80.000	200.000
2025	40.000	50.000	60.000	150.000
2026	40.000	80.000	80.000	200.000
Skupaj	340.000	570.000	590.000	1.500.000

10. člen

(1) Sredstva za digitalizacijo kulturne dediščine so namenjena digitalizaciji kulturne dediščine, arhivskega in knjižničnega gradiva ter zagotavljanju pogojev za trajno hrambo digitalnih vsebin izvajalcev državne javne službe na področju varstva kulturne dediščine in arhivske dejavnosti ter nacionalni knjižnici. Projekti se lahko iz

proračunskih sredstev države financirajo do 100 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta.

(2) Dinamika proračunskih sredstev:

Leto	Digitalizacija kulturne dediščine	Digitalizacija filmskega arhivskega gradiva	Digitalizacija drugega arhivskega gradiva	Digitalizacija knjižničnega gradiva	Zagotavljanje pogojev za trajna hramba digitalnih vsebin	Skupaj
2020	150.000	100.000	100.000	100.000	150.000	600.000
2021	150.000	100.000	100.000	100.000	150.000	600.000
2022	150.000	100.000	100.000	100.000	150.000	600.000
2023	150.000	100.000	100.000	100.000	150.000	600.000
2024	150.000	100.000	100.000	100.000	150.000	600.000
2025	150.000	100.000	100.000	100.000	150.000	600.000
2026	150.000	100.000	100.000	100.000	150.000	600.000
Skupaj	1.050.000	700.000	700.000	700.000	1.050.000	4.200.000

11. člen

(1) Projekti gradnje najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju se financirajo na podlagi akcijskega načrta, ki ga sprejme minister na podlagi veljavnega nacionalnega programa za jezikovno politiko in aktualne strokovne ocene stanja na področju razvoja infrastrukture za slovenski jezik. Projekti se lahko iz proračunskih sredstev države financirajo na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov do 100 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta.

(2) Dinamika proračunskih sredstev:

Leto	Gradnja najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju	Skupaj
2020	50.000	50.000
2021	200.000	200.000
2022	200.000	200.000
2023	200.000	200.000
2024	200.000	200.000
2025	200.000	200.000
2026	200.000	200.000
Skupaj	1.250.000	1.250.000

12. člen

(1) Projekti za zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti se lahko iz proračunskih sredstev države financirajo na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov do 100 odstotkov končne vrednosti.

- (2) Pogoji in merila za izbiro so zlasti:
- zagotavljanje zakonsko predpisanih minimalnih standardov za izvajanje dejavnosti,
 - dotrajanost opreme,
 - razvojni vidiki,
 - upoštevanje sodobnih tehničnih standardov za nakup opreme.
- (3) Podrobnejši pogoji in merila iz prejšnjega odstavka se določijo z javnim razpisom ali javnim pozivom.
- (4) Dinamika proračunskih sredstev:

Leto	Zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj mladinske kulturna dejavnost	Zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih	Skupaj
2020	100.000	400.000	500.000
2021	100.000	400.000	500.000
2022	100.000	400.000	500.000
2023	100.000	400.000	500.000
2024	100.000	400.000	500.000
2025	100.000	400.000	500.000
2026	100.000	400.000	500.000
Skupaj	700.000	2.800.000	3.500.000

13. člen

(1) Sredstva za odkupe predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti so namenjena izvajalcem državne javne službe na področju muzejske in arhivske dejavnosti ter nacionalni knjižnici. Odkupi se lahko iz proračunskih sredstev države sofinancirajo do 100 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta.

- (2) Dinamika proračunskih sredstev:

Leto	Odkup predmetov kulturne dediščine	Odkup predmetov sodobne umetnosti	Skupaj
2020	300.000	200.000	500.000
2021	300.000	200.000	500.000
2022	300.000	200.000	500.000
2023	300.000	200.000	500.000
2024	300.000	200.000	500.000
2025	300.000	200.000	500.000
2026	300.000	200.000	500.000
Skupaj	2.100.000	1.400.000	3.500.000

14. člen

(1) Sredstva po tem zakonu se fizičnim in pravnim osebam, katerih ustanoviteljica ni Republika Slovenija, dodelijo po postopku javnega razpisa ali javnega poziva, določenem v zakonu, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo, v skladu s pogoji in merili za izbiro, določenimi v 5. do 13. členu tega zakona.

- (2) Projekti za obnovo kulturnih spomenikov in investicije v javno kulturno infrastrukturo v lasti Republike

Slovenije, projekti organov v sestavi ministrstva in pravnih oseb na področju kulture, katerih ustanoviteljica je Republika Slovenija, se financirajo neposredno na podlagi letnega finančnega načrta, ki ga sprejme minister.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena se sredstva iz 7. člena dodelijo na podlagi neposrednega poziva v skladu z zakonom, ki ureja knjižničarstvo, in zakonom, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo.

(4) Ne glede prvi, drugi in tretji odstavek tega člena se sredstva iz prvega odstavka 10. člena in sredstva iz prvega odstavka 13. člena dodelijo javnim zavodom, ki izvajajo državno javno službo na področju varstva kulturne dediščine, arhivske in knjižnične dejavnosti, po postopkih za financiranje državne javne službe v skladu z zakonom, ki ureja javni interes za kulturo.

15. člen

(1) Pogodbo o sofinanciranju projektov pravnih in fizičnih oseb sklene minister. Pri sklepanju pogodbe se upoštevajo predpisi, ki urejajo uresničevanje javnega interesa za kulturo in varstvo kulturne dediščine.

(2) Prejemniki sredstev zagotovijo, da v desetih letih od končanega projekta ne pride do spremembe lastništva predmeta sofinanciranja ali spremembe namembnosti javne kulturne infrastrukture, sicer se vložek države v realni vrednosti vrne v proračun Republike Slovenije na posebno postavko.

KONČNI DOLOČBI

16. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Uradni list RS, št. 24/98, 108/02 in 77/08), ki se uporablja do začetka uporabe tega zakona.

17. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2020.

OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Za zagotavljanje enakomernega razvoja na področju kulture, dostopnosti do kulturnih dobrin, konkurenčnosti slovenskega jezika v digitalnem okolju in ohranjanja najbolj ogrožene kulturne dediščine se bodo s predlaganim zakonom za določene nujne programe v kulturi načrtovala dodatna sredstva Republike Slovenije. Z zakonom se določijo obseg, viri sredstev za izvedbo nujnih programov v kulturi in način njihovega zagotavljanja.

K 2. členu

Na podlagi predlaganega zakona se bodo sredstva državnega proračuna načrtovala za naslednje nujne programe:

1. sanacija najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov v lasti Republike Slovenije, lokalnih skupnosti ter drugih pravnih in fizičnih oseb;
2. ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture, katerih ustanoviteljica je država ali lokalna skupnost;
3. podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah s sofinanciranjem nakupa ali obnov bibliobusov;
4. ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine in zagotavljanje pogojev za trajno hrambo digitalnih vsebin:
 - 4.1 ohranjanje in obnova najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske dediščine v javnem interesu za promocijo in dostopnost ter spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov,
 - 4.2 vzpostavitev enotnega informacijskega okna za dostopnost do različnih virov slovenske glasbene dediščine ter zagotavljanje arhiviranja novih kakovostnih del glasbenih, baletnih in plesnih ustvarjalcev,

4.3 digitalizacija kulturne dediščine, arhivskega in knjižničnega gradiva in zagotavljanje pogojev za trajno hrambo digitalnih vsebin;

5. gradnja najbolj ogroženih gradnikov infrastrukture za slovenski jezik v digitalnem okolju;
6. zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti;
7. odkupi predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti.

Financiranje posameznih programov je podrobneje opredeljeno v členih 5 do 13.

K 3. členu

Republika Slovenija bo za financiranje programov iz 2. člena tega zakona na posebnih na proračunskih postavkah ministrstva, pristojnega za kulturo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), od leta 2020 do leta 2026 načrtovala dodatna sredstva v skupni višini 122.600.000 evrov, če bodo to dopuščale javnofinančne zmožnosti in prioritete, po sledeči predvideni dinamiki:

Leto	eurom
2020	9.300.000,00
2021	12.950.000,00
2022	21.450.000,00
2023	22.350.000,00
2024	22.350.000,00
2025	22.850.000,00
2026	11.350.000,00
Skupaj	122.600.000,00

V skladu s 43. členom Zakona o javnih financah se lahko sredstva za financiranje programov po predlaganem zakonu zagotavljajo tudi z donacijami v okviru oblikovanja postavke za ta namen.

K 4. členu

V 5. do 13. členu se določijo postopki, pogoji in merila ter dinamika proračunskih sredstev po posameznih programih iz 2. člena zakona. Projekti se lahko v delih, ki niso pokriti iz sredstev tega zakona, sofinancirajo tudi iz evropskih in drugih javnih sredstev države ali lokalnih skupnosti.

K 5. členu

Določijo se postopki, pogoji, merila in dinamika proračunskih sredstev financiranja sanacije najbolj ogroženih in najpomembnejših kulturnih spomenikov.

Sanacija kulturnih spomenikov v lasti Republike Slovenije se financira na podlagi letnega finančnega načrta, ki ga sprejme minister.

Sanacija kulturnih spomenikov v lasti lokalnih skupnosti ter pravnih in fizičnih oseb zasebnega prava se financirajo na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov namenjenih lastnikom kulturnih spomenikov ali njihovim upravljavcem v skladu z zakonom, ki ureja stvarno premoženje države in samoupravnih lokalnih skupnosti. Delež financiranja sanacij iz državnega proračuna ne sme presegati 50 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta, kot tudi ne zneska, ki je v javnem razpisu ali javnem pozivu predviden za posamezen projekt.

K 6. členu

Določijo se postopki, pogoji, merila in dinamika proračunskih sredstev za financiranje javne kulturne infrastrukture, ureditev osnovnih prostorskih pogojev in nakup opreme za javne zavode s področja kulture, katerih ustanoviteljica je država ali lokalna skupnost.

Investicije v javno kulturno infrastrukturo javnih zavodov s področja kulture, katerih ustanoviteljica je država se izvaja na podlagi letnega finančnega načrta, ki ga sprejme minister.

Investicije v javno kulturno infrastrukturo lokalnih skupnosti, namenjene javnim zavodom s področja kulture, se financirajo na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov. Delež financiranja sanacij iz državnega proračuna ne sme presegati 50 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta, kot tudi ne zneska, ki je v javnem razpisu ali javnem pozivu predviden za posamezen projekt.

K 7. členu

Podpora razvoju sodobnih knjižničnih storitev v potujočih knjižnicah je namenjena financiranju nakupov ali obnov bibliobusov splošnih knjižnic, ki so navedene v Prilogi 1 k Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, št. 73/03, 70/08 in 80/12), ali njihovim pravnim naslednicam. Sredstva se bodo dodeljevala na podlagi neposrednega poziva v skladu z zakonom, ki ureja knjižničarstvo, in zakonom, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo. Nakup ali obnova bibliobusa se lahko financira največ do 70 odstotkov končne vrednosti investicije. Skupni znesek vseh sofinanciranih projektov ne sme presegati proračunskih sredstev Republike Slovenije predvidenih v dinamiki proračunskih sredstev iz četrtega odstavka 7. člena.

K 8. členu

Vsebino, postopke, pogoje, merila ter dinamiko proračunskih sredstev Republike Slovenije za ohranjanje in obnovo najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske, glasbene, baletne in plesne dediščine in zagotavljanje pogojev za trajno hrambo digitalnih vsebin določajo člani od 8 do 10.

8. člen ureja financiranje ohranjanja in obnove najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske dediščine v javnem interesu ter spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov. Namen ohranjanja in obnove filmske dediščine je omogočiti dostopnost teh del najširši slovenski javnosti z omogočanjem prikazovanja. Sredstva se dodeljujejo nosilcem javne službe ali kot sofinanciranje projektov v javnem interesu na način, ki bo zagotavljal dostopnost in ohranjal lastništvo teh del.

Projekti za ohranjanje in obnovo najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske dediščine v javnem interesu se lahko iz proračunskih sredstev države financirajo do 100 odstotkov končne vrednosti, projekti za spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov pa se lahko financirajo do 50 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta, vendar skupni znesek vseh sofinanciranih projektov ne sme presegati zneskov, določenih v dinamiki proračunskih sredstev navedeni v sedmem odstavku 8. člena.

Pri dodeljevanju proračunskih sredstev Republike Slovenije namenjenih ohranjanju in obnovi najbolj ogrožene in najpomembnejše slovenske filmske dediščine se upošteva prednostni seznam naslovov filmske dediščine, ki ga oblikujejo predstavniki nosilcev javnih pooblastil, katerih zakonske naloge so skrb za filmsko kulturno dediščino in filmsko ustvarjalnost ter eksploatacijo slovenskih filmskih del, predstavniki filmske stroke in predstavniki ministrstva, pri kateri se izhaja iz naslednjih meril: tehnična ogroženost, urejenost avtorske pravice in sorodnih pravic, dostopnost prvotnega materiala, pomembnost posameznega naslova za zgodovino filma, kulturno-umetniški in zgodovinski pomen posameznega filma. Podrobnejša merila in pogoji se določijo z javnim pozivom ali javnim razpisom.

Projekti za spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov se lahko financirajo na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov do 50 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta, vendar skupni znesek vseh sofinanciranih projektov ne sme presegati zneskov iz te priloge.

Pogoji in merila za izbiro projektov na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov za spodbujanje novih možnosti za razširjanje kakovostnih avdiovizualnih in kinematografskih projektov so zlasti: pomembnost filmskega dela za razvoj in zgodovino slovenskega filma, izvirnost pri promociji in razširjanju del, ciljna dostopnost, uporaba novih modelov poslovanja v povezavi z digitalno tehnologijo, podrobnejše vrednotenje meril se določi z javnim pozivom ali javnim razpisom.

K 9. členu

Namen ohranjanja slovenske glasbene dediščine, kakovostnih del glasbenih, baletnih in plesnih ustvarjalcev je zagotavljanje hrambe del, dostopnost do teh del najširši javnosti in pretočnost informacij. Proračunska sredstva Republike Slovenije bodo namenjena vzpostavitvi enotnega informacijskega okna za dostopnost do različnih virov slovenske glasbene dediščine, vzpostavitvi osrednje nacionalne zbirke za področje glasbene umetnosti in zaščiti slovenske koreografske dediščine, ureditev arhiva in vzpostavitve osrednje nacionalne zbirke na področju baletne umetnosti, kot izhaja iz dinamike proračunskih sredstev določenih v četrtem odstavku 9. člena.

Sredstva bodo namenjena državnim javnim zavodom v okviru javne službe ali dejavnosti, ki se izvaja na način javne službe na področju kulture. Projekti za dostopnost do različnih virov slovenske glasbene dediščine pa se bodo lahko financirala tudi na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov. Določena so merila za izbiro nosilca programa ali projekta ter najvišji znesek financiranja.

K 10. členu

Sredstva za digitalizacijo kulturne dediščine, arhivskega in knjižničnega gradiva in zagotavljanje pogojev za trajno hrambo digitalnih vsebin so namenjena izvajalcem državne javne službe na področju varstva kulturne dediščine in arhivske dejavnosti ter nacionalni knjižnici, v skladu s proračunsko dinamiko določeno v drugem odstavku 10. člena. Sredstva se dodelijo po postopkih za financiranje državne javne službe v skladu z zakonom, ki ureja javni interes za kulturo.

K 11. členu

Projekti gradnikov jezikovne infrastrukture se bodo financirali iz državnega proračuna na podlagi akcijskega načrta, ki ga sprejme minister na podlagi veljavnega nacionalnega programa za jezikovno politiko in aktualne strokovne ocene stanja na področju razvoja infrastrukture za slovenski jezik v skladu s proračunsko dinamiko iz drugega odstavka 11. člena zakona. Financirani bodo lahko tudi projekti kulturnih izvajalcev, in sicer na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov do 100 odstotkov končne vrednosti prijavljenega projekta.

K 12. členu

Na podlagi zakona se bodo načrtovala tudi sredstva za zagotavljanje najnujnejših prostorskih pogojev in opreme za razvoj ljubiteljske kulture po lokalnih skupnostih in mladinske kulturne dejavnosti. Projekti se bodo financirali na podlagi javnih razpisov ali javnih pozivov do 100 odstotkov končne vrednosti, v skladu z dinamiko proračunskih sredstev iz drugega odstavka 12. člena.

K 13. členu

Izvajalcem državne javne službe na področju muzejske in arhivske dejavnosti ter nacionalni knjižnici se bodo za odkupe predmetov kulturne dediščine in sodobne umetnosti zagotovila dodatna proračunska sredstva. Sredstva se bodo dodeljevala po postopkih za financiranje državne javne službe v skladu z zakonom, ki ureja javni interes za kulturo do 100 odstotkov končne vrednosti prijavljenega odkupa.

K 14. členu

Določi se način dodeljevanja in porabe sredstev.

Kadar so prejemniki sredstev občine, fizične ali pravne osebe, katerih ustanoviteljica ni Republika Slovenija, se sredstva dodelijo na podlagi javnega razpisa ali javnega poziva. Za postopke javnega razpisa ali javnega poziva se uporabljajo postopki, ki jih ureja Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo. Sredstva za financiranje bibliobusov splošnih knjižnic se dodelijo na podlagi neposrednega poziva, kot ga urejata zakon, ki ureja knjižničarstvo, in zakon, ki ureja uresničevanje javnega interesa za kulturo. Do sredstev so upravičene splošne knjižnice, ki so javni zavodi in so navedene v Prilogi 1 k Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, št. 73/03, 70/08 in 80/12), ali njihovim pravnim naslednicam.

Sredstva za obnovo kulturnih spomenikov in investicije v javno kulturno infrastrukturo v lasti Republike Slovenije ter projekti organov v sestavi ministrstva, pristojnega za kulturo, in pravnih oseb na področju kulture, katerih ustanoviteljica je Republika Slovenija, se financirajo neposredno na podlagi letnega finančnega načrta, ki ga sprejme minister, pristojen za kulturo.

Sredstva opredeljena v 10. in prvem odstavku 13. člena, ki so namenjena javnim zavodom, ki izvajajo državno javno službo na področju varstva kulturne dediščine, arhivske in knjižnične dejavnosti, se dodelijo po postopkih za financiranje državne javne službe v skladu z zakonom, ki ureja javni interes za kulturo.

K 15. členu

Podlaga za sofinanciranje projektov pravnih in fizičnih oseb je pogodba, sklenjena med prejemnikom sredstev, in ministrstvom. Za pogodbo o sofinanciranju se uporabljajo določbe Zakona o uresničevanju javnega interesa za

kulturo in Zakona o varstvu kulturne dediščine. Prejemnik sredstev mora v primeru odtujitve predmeta sofinanciranja ali spremembe namembnosti javne kulturne infrastrukture vrniti realni vložek države. Sredstva se vrnejo v proračun za izvajanje tega zakona.

K 16. členu

Z dnem uveljavitve predlaganega zakona preneha veljati Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Uradni list RS, št. 24/98, 108/02 in 77/08), ki pa se uporablja do začetka uporabe predlaganega zakona.

K 17. členu

Določita se začetek veljavnosti zakona in njegova uporaba.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

/

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

- Povzetek pripomb javnosti k osnutku predloga Zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (ZZSNNPK), objavljenega in predstavljenega 27. septembra 2018